

Luontoon vaikuttamisen opas

Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen,
luonnonsuojelu ja EU:n luontostrategia

Contents

Luonto on tärkeä, koska	3
Kadotamme luontoa ennennäkemättömällä tavalla	4
Luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen vaikutukset näkyvät jo nyt	5
Nämä vaikutukset pahenevat suuntauksen jatkuessa	6
Onko tällä kaikella merkitystä?	7
Miksi luonnon monimuotoisuus katoaa?	8
Miten luonnon monimuotoisuus on yhteydessä ilmastonmuutokseen?	9
Tietävätkö ihmiset tästä?	10
Miten voimme pysäyttää monimuotoisuuden häviämisen?	11
Onko olemassa hyviä esimerkkejä, joista voimme ottaa mallia?	12
Mitä Eurooppa tekee ongelman ratkaisemiseksi?	13
Mitä voin itse tehdä?	14

Luonto on tärkeä, koska

- ✘ luonnon monimuotoisuus tukee kaikkea elämää maapallolla
- ✘ luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen tarkoittaa, että menetetään niitä elintärkeitä palveluita, joista yhteiskunnat ovat riippuvaisia
- ✘ ekosysteemit ja maaperä imevät itseensä hiiltä ja auttavat rajoittamaan ilmastonmuutoksen vaikutuksia.

Luonnon monimuotoisuus tarkoittaa elämän moninaisuutta maapallolla. Tämä elävien olioiden verkko on luonnon ydin, joka puhdistaa juomaveden, pölyttää sadon, puhdistaa hengitysilman, säätelee ilmastoa, pitää maaperän hedelmällisenä sekä tarjoaa meille lääkkeitä ja monia teollisuuden tarvitsemia perusrakennusosia.

Ekosysteemit tarjoavat ratkaisevia palveluita, jotka ylläpitävät elämää tukevaa perusjärjestelmää. Kun tuhoamme luonnon monimuotoisuutta, tuhoamme tätä järjestelmää sahaamalla oksaa, jolla istumme. Vahingoittuneet ekosysteemit ovat hauraampia, ja niillä on rajoitetut mahdollisuudet selvittää äärimmäisistä tapahtumista ja uusista taudeista. Tasapainoiset ekosysteemit sen sijaan suojaavat meitä yllättäviltä katastrofeilta, ja kun käytämme niitä kestäväällä tavalla, ne tarjoavat parhaan ratkaisun ajankohtaisiin haasteisiin.

Tarvitsemme ekosysteemejä ja luonnon monimuotoisuutta monesta syystä. Sen lisäksi, että ne ovat itsessään arvokkaita ja tarjoavat aineettomia asioita, kuten henkistä rikastumista ja esteettistä arvoa, ekosysteemit ovat myös kaikkien talouksien ja yhteiskuntien perusta. Ne muodostavat ratkaisevan infrastruktuurin, joka vahvistaa vaurauttamme ja olemassaoloamme.

Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen on vaarallista. Tämä menetys on

- ✘ ongelma **ilmastolle**, koska ekosysteemien ja maaperän tuhoaminen ja vahingoittaminen vauhdittavat ilmaston lämpenemistä
- ✘ ongelma **liiketoiminnalle**, koska luonnonpääoma tarjoaa olennaisia resursseja teollisuudelle
- ✘ ongelma **turvallisuudelle**, koska luonnonvarojen katoaminen voi erityisesti kehitysmaissa johtaa konfliktiin
- ✘ ongelma **ruoan turvallisuudelle**, koska pölyttäjillä ja maaperän organismeilla on elintärkeä rooli ravintojärjestelmässämme
- ✘ ongelma **terveydelle**, koska luonto parantaa ilman, veden ja maaperän laatua, vähentää altistumista saasteille ja viilentää kaupunkijamme
- ✘ **eettinen** ongelma, koska luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen vahingoittaa kaikista eniten köyhimpiä ja lisää eriarvoisuutta
- ✘ **sukupolvien välinen** ongelma, koska viemme jälkeläisiltämme mahdollisuuden tyydyttävään elämään
- ✘ **moraalinen** ongelma, koska meidän ei pitäisi tuhota elävää planeettaa.

Luonto tukee kaikkia YK:n kestävän kehityksen tavoitteita, sillä

... se tukee yhteiskuntaa ja se on taloutemme perusta.

Kuvan lähde: <https://www.stockholmresilience.org/images/18.36c25848153d54bdba33ec9b/1465905797608/sdgs-food-azote.jpg>

Kadotamme luontoa ennennäkemättömällä tavalla

- ✘ Ihmisten toimet ovat ajaneet planeetan kuudenteen joukkosukupuuttoon. Miljoona lajia on vaarassa kuolla sukupuuttoon.
- ✘ Vuosien 1970 ja 2014 välillä maailman luonnonvarainen eläinpopulaatio väheni 60 prosenttia.
- ✘ Luonnon monimuotoisuus maanpinnalla ja sen alla vähenee kaikilla maailman alueilla ennennäkemätöntä vauhtia.
- ✘ Luonnon katoaminen liittyy läheisesti ilmastonmuutokseen ja yleiseen ekologiseen kriisiin.

Lajien häviämismuutos on tällä hetkellä kaikkialla maailmassa noin 100–1 000 kertaa nopeampaa kuin ennen ihmisen aikaa. Tämä on laajin sukupuuttokuolema dinosaurusten katoamisen jälkeen. Maalla elävistä eläin- ja kasvilajeista noin 42 prosentin kohdalla populaatiokoko on pienentynyt viime vuosikymmenellä.

Trooppisia metsiä tuhotaan nopeaa tahtia, sillä Kreikan kokoinen alue häviää joka vuosi. Näissä metsissä luonnon monimuotoisuus on planeetan korkeimmalla tasolla. Maailman metsäalueet peittävät enää vain 68 prosenttia alasta, jonka ne peittivät ennen teollistumisen aikakautta.

Jos maapallon keskilämpötila nousee 2 °C, **trooppiset koralliriutat katoavat** ja puolen miljardin ihmisen toimeentulo tuhoutuu.

Maaperän elämän monimuotoisuus on ällistyttävää: 25–30 prosenttia kaikista maailman lajeista elää maaperässä osan tai koko elämänsä. Ihmisten toiminta vaikuttaa voimakkaasti **maaperän monimuotoisuuteen**. Maan ja maaperän huonontuminen EU:ssa ja sen ulkopuolella vähentää luonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluita, kuten puhtaan veden ja ravitsevan ravinnon säännöstelyä, hiilidioksidin talteenottoa tai eroosiosuojaa.

Hyönteisten lukumäärän lasku on erityisen dramaattinen. Hyönteiset ovat tärkeitä, koska ne ovat ravintoa niitä suuremmille eläimille, kuten linnuille, lepakoille, matelijoille, sammakkoeläimille ja kaloille. Jos tämä ravinnonlähde katoaa, kaikki nuo eläimet nääntyvät nälkään. Hyönteiset myös tuottavat palveluita, kuten pölyttävät kasveja, torjuvat tuholaista ja kierrättävät ravintoaineita.

Vuonna 2018 tehdyn puertoricolaisen sademetsätutkimuksen mukaan maassa saalistavien, latvuksissa elävien [niveljalkaisten](#) biomassassa on vähentynyt 78–98 prosenttia 1980-luvun alusta lähtien. Vuosittainen vähentymistahti on siten 2,5 prosenttia. Sen seurauksena lintuja, sammakkoja ja liskoja katoaa samoilla alueilla samaan tahtiin.

Vuonna 2019 tehdyssä hyönteisten katoamista koskevassa 73 vanhan raportin katsauksessa pääteltiin, että jos nykyinen katoamisvauhti jatkuu, 40 prosenttia maailman hyönteisistä kuolee sukupuuttoon muutaman seuraavan vuosikymmenen aikana.

Myös meret kärsivät, ja maailman valtamerissä on nyt yli 400 kuollutta vyöhykettä ympäri maailmaa, mikä johtuu enimmäkseen lannoitteiden valumisesta valtameriin.

Kosteikkojen määrä Länsi-, Keski- ja Itä-Euroopassa on vähentynyt 50 prosenttia vuodesta 1970. Samalla 71 prosenttia kaloista ja 60 prosenttia sammakkoeläimistä on vähentynyt viime vuosikymmenen aikana. Länsi- ja Keski-Euroopassa sekä Itä-Euroopan länsiosissa sukupuutto uhkaa tällä hetkellä ainakin 37:ää prosenttia makeanveden kaloista ja 23:a prosenttia sammakkoeläimistä.

Linkit:

<https://ipbes.net/news/ipbes-global-assessment-preview>

Euroopan puiden punainen luettelo

<https://www.iucn.org/news/species/201909/over-half-europes-endemic-trees-face-extinction>

Saksalainen hyönteistutkimus ([Hallmann et al., 2017](#)).

Puertoricolainen tutkimus ([Lister and Garcia, 2018](#))

Englantilainen tutkimus

https://www.somersetwildlife.org/sites/default/files/2019-11/FULL%20AFI%20REPORT%20WEB1_1.pdf

Vuoden 2019 tutkimus https://www.insect-respect.org/fileadmin/images/insect-respect.org/Rueckgang_der_Insekten/2019_Sanchez-Bayo_Wyckhuys_Worldwide_decline_of_the_entomofauna_A_review_of_its_drivers.pdf

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0006320718313636>

Luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen vaikutukset näkyvät jo nyt

- ✘ Monet luonnon tarjoamat palvelut vähenevät luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen seurauksena
- ✘ Näihin palveluihin kuuluvat elinympäristön ylläpito, pölytys, makean veden määrän ja laadun säätely, maaperän muodostuminen, tulvien säätely ja hiilen sitominen

WWF:n mukaan **maailmasta on kadonnut jo 60 prosenttia kaikista luonnonvaraisista selkärangkaisista 1970-luvulta** lähtien. Yli puolet linnuista, nisäkkäistä, matelijoista, sammakkoeläimistä ja kaloista on siis kadonnut vain 50 vuodessa.

Menetyksiä tapahtuu paljolti Euroopan ulkopuolella, joten se jää usein havaitsematta. 30–50 prosenttia mangrovepuista on kuollut tai poistettu 50 vuoden kuluessa, ja lähes 50 prosenttia koralliriutoista on tuhoutunut. Mutta myös Euroopassa on tapahtunut paljon menetyksiä. Vuonna 2017 tehdyssä saksalaisessa tutkimuksessa selvisi, että lentävien hyönteisten [biomassa](#) suojelualueilla oli vähentynyt 76 prosenttia vuodesta 1990, siis melkein 3 prosenttia vuodessa.

Jos emme muuta suuntaa, tilanne vaikuttaa koko ihmiskuntaan. Tarvitsemme syvällisen ja uudistavan muutoksen pysäyttääksemme luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen maan pinnalla ja sen alapuolella ja lopettaaksemme luonnon vahingoittamisen. Tällä hetkellä tilanne vaikuttaa eniten ihmisiin, jotka asuvat maaseutuyhteisöissä kehittyvissä maissa ja jotka ovat riippuvaisia luonnosta päivittäisissä tarpeissaan, mutta lopulliset vaikutukset leviävät paljon laajemmalle.

Ei ole kyse vain luonnonvaraisten eläinten menettämisestä. Kun menetämme luonnon monimuotoisuutta, menetämme ekosysteemipalveluita – niitä asioita, joita luonto tarjoaa ilmaiseksi. Maailman köyhistä neljäsosan ja äärimmäisessä köyhydessä elävistä yli 90 prosentin toimeentulo on osittain riippuvainen metsistä. Silti trooppisissa metsissä luonnon monimuotoisuus katoaa kiivaimmin.

Vaikka viljelykasvien tuotannon kokonaisarvo kehittyneessä maailmassa on kolminkertaistunut 1970-luvun tasosta, luonnon muut panokset, kuten maaperän orgaaninen hiili ja pölyttäjien monimuotoisuus, ovat vähentyneet, mikä osoittaa sen, että lyhytaikaiset tuotannon saavutukset eivät ole kestäviä.

Maaperän huonontuminen on jo pienentänyt tuottavuutta lähes neljäsosassa maailman maa-alasta. Eurooppalaisten luonnonvaraisten pölyttäjien määrä ja monimuotoisuus vähentyy dramaattisesti, ja monet lähestyvät sukupuuttoa. Euroopan puiden punaisen luettelon mukaan sukupuutto uhkaa yli puolta Euroopan kotoperäisistä puista.

Katso <https://www.iucn.org/tags/work-area/red-list>

https://wwf.panda.org/knowledge_hub/all_publications/living_planet_report_2018/

Nämä vaikutukset pahenevat suuntauksen jatkuessa

- ✘ Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen aiheuttaa ”sukupuuttokuolemien sarjan”, jossa yhden lajin katoaminen johtaa seuraavan katoamiseen, joka puolestaan johtaa seuraavan katoamiseen
- ✘ Tulevaisuuden maankäytön ja ilmastonmuutoksen skenaarioissa veden saastumisen lisääntyminen ja ravinnon saamiseen tarvittavan pölytyksen väheneminen tulee vaikuttamaan jopa 5 miljardiin ihmiseen
- ✘ Kun ekosysteemejä vahingoitetaan, ne vapauttavat hiiltä sen säilömisen sijaan. Nämä takaisinkytkentämekanismit kiihdyttävät ilmastonmuutosprosessia.

Luonnon monimuotoisuuden katoaminen tekee YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisesta mahdotonta. Luonnon ja sen ihmisiin kohdistuvien vaikutusten negatiiviset suuntaukset haittaavat jo puolta 44 tavoitteesta, jotka liittyvät köyhyyteen, nälkään, terveyteen, veteen, kaupunkeihin, ilmastoon, valtameriin ja maaperän huonontumiseen.

Yksi suurimmista huolista liittyy sekä ilmastonmuutokseen että luonnon monimuotoisuuden köyhtymiseen on kriittisten pisteiden olemassaolo. Näitä kriittisiä pisteitä ei pitäisi koskaan saavuttaa, koska kriittisen pisteen ylittäminen voi johtaa isoihin, yhtäkkisiin muutoksiin, jotka siirtävät systeemin eri tilaan. Näitä siirtymisiä on vaikeaa tai mahdotonta peruuttaa, ja niillä voi olla voimakkaita negatiivisia vaikutuksia. Yksi esimerkki oli Newfoundlandin turskan kalatalouden romahtaminen 1990-luvulla, kun turskan biomassa putosi ylikalastuksen jatkamisen vuoksi yhtäkkiä yhteen prosenttiin aiemmista luvuista. Kannan ei odoteta palautuvan ennalleen ennen vuotta 2030.

Maailman luonnossa on tunnistettu monta merkittävää kriittistä pistettä, kuten Grönlannin jääpeite, Alppien jäätiköt, aavikoituneet maaperät ja koralliriutat. Nämä kriittiset pisteet voivat aiheuttaa tilanteen, josta ei ole paluuta – tilanteen, jossa itseään ruokkivat takaisinkytkentämekanismit käynnistyvät ja aiheuttavat ympäristön romahtamisen vaaran.

Melkein kolmasosa riuttoja muodostavista koralleista, haista ja haiden sukulaisista sekä yli kolmannes merinisäkkäistä on lähellä sukupuuttoa.

Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen on pohjimmainen syy konflikteihin ja muuttoliikkeeseen, ja se vaikuttaa kaikkien yhteiskuntien elintärkeisiin etuihin. Ja tämä on huono asia yrityksille. Maailman talousfoorumin vuosittaisten globaalien riskiraporttien mukaan luonnonpääoman komponentit, kuten ilma, vesi, maaperä ja luonnon monimuotoisuus, kuuluvat kaikkein todennäköisimpiin ja vaikuttavimpiin riskeihin, jotka vaarantavat taloutemme ja yhteiskuntamme.

Amerikkalainen biologi Paul Ehrlich vertasi lajien katoamista siihen, että lentokoneen siivestä poistetaan sattumanvaraisesti niittejä. Lentokone saattaa jatkaa lentoa jonkin aikaa, mutta jossain vaiheessa tapahtuu katastrofaalinen vioittuminen.

MUTTA vielä on toivoa! Meillä on vielä aikaa muuttaa luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen suuntaa ja säilyttää ilmastonmuutos hallittavalla tasolla – edellyttäen, että toimimme nopeasti ja suurella mittakaavalla! Aika on suurin haasteemme. IPCC:n erityisraporttien mukaan seuraavat kymmenen vuotta ovat ratkaisevia.

Linkit

Maailman talousfoorumin vuosittainen riskiraportti 2020

<https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2020>

Euroopan ympäristö - Tila ja näkymät 2020 (SOER) Euroopan ympäristökeskus:

<https://www.eea.europa.eu/publications/soer-2020>

Onko tällä kaikella merkitystä?

- ✘ 1970-luvulta lähtien ihmiskunta on käyttänyt vuosittain enemmän luonnonvaroja kuin maapallo tuottaa
- ✘ Tällä hetkellä tarvittaisiin 1,6 maapalloa kattamaan vuosittainen luonnonvarojen tarve
- ✘ Rantojen elinympäristöjen katoamisen ja niiden suojelun puuttumisen vuoksi lisääntyneet tulvat ja hirmumyrskyt uhkaavat jo jopa 300:aa miljoonaa ihmistä

Kollektiivinen vaikutuksemme luontoon on ennennäkemätöntä planeetan historiassa. Ihmisten toiminta on muuttanut merkittävästi kolmea neljäsosaa maaympäristöstä ja kahta kolmasosaa meriympäristöstä. Vuonna 2019 Maailman ylikulutuspäivä – se päivä, jona olemme käyttäneet enemmän luonnonvaroja kuin maapallo tuottaa vuodessa – oli 29. heinäkuuta.

Yli kolmasosa maa-alasta ja lähes kolme neljäsosaa makean veden luonnonvaroista on nyt käytössä sadon- tai karjantuotannossa.

Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen tarkoittaa sitä, että menetetään tulevaisuuden vaihtoehtoja, kuten mahdollisuus kehittää uusia lääkkeitä. Noin 70 prosenttia syöpälääkkeistä on joko luonnollisia tuotteita tai luonnollisiin tuotteisiin perustuvia synteettisiä tuotteita, ja neljä miljardia ihmisistä on pääasiallisesti riippuvaisia luonnollisista lääkkeistä. Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen tarkoittaa lukemattomien lääkkeiden menettämistä ennen kuin niitä on edes keksitty. Tämä on peruuttamaton menetys ihmiskunnalle.

Tällä kaikella on merkitystä myös henkilökohtaisella tasolla. Luonnolla on monia ennalta ehkäiseviä ja vahvistavia terveysvaikutuksia. Säännöllinen kontakti luontoon voi vähentää stressiä ja parantaa fyysistä aktiivisuutta, vaikuttaa myönteisesti mielialaan, keskittymiskykyyn ja terveyteen sekä vähentää epäaktiiviseen elämäntapaan liittyviä riskejä. Viimeaikaiset CBD:n ja WHO:n raportit vahvistavat, että terveelliset ekosysteemit ovat avain tautien ehkäisyyn ja niitä pitäisi pitää kustannustehokkaan terveydenhuollon peruspilarina.

Jopa Euroopan maatalousjärjestelmästä on tullut suuri luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen aiheuttaja. Torjunta-aineiden ja lannoitteiden laaja käyttö, maaperän eroosio ja sekametsien korvaaminen monokulttuurisilla istutuksilla vaikuttavat kaikki kielteisesti Euroopan ekosysteemeihin. Kun maaperä huonontuu, siitä tulee hedelmättömämpää, se vaatii enemmän kemikaaleja sekä menettää veden ja hiilen säilömisestä kapasiteettiaan. Tämän vuoksi tulvia syntyy useammin ja ne ovat voimakkaampia, mikä vaikuttaa kasvihuonekaasupäästöihin.

Sen lisäksi, millaisia paineita ravintojärjestelmämme asettaa vedelle, ekosysteemeille ja luonnon monimuotoisuudelle, suunnilleen kolmasosa kaikesta maailmassa tuotetusta ruoasta menee hukkaan. Se tekee noin 1,3 miljardia tonnia joka vuosi. EU:ssa noin viidesosa ruoantuotannosta heitetään pois tai menee hukkaan. Se vastaa 88:aa miljoonaa tonnia ruokaa ja maksaa 143 miljardia euroa.

Linkit

Luonnon monimuotoisuus ja terveys <https://www.cbd.int/health/stateofknowledge/>

Maailman ylikulutuspäivä <https://www.overshootday.org/>

Miksi luonnon monimuotoisuus katoaa?

- ✘ Elinympäristön katoaminen, liikakäyttö, ilmastonmuutos, saastuminen ja haitalliset vieraslajit edistävät luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä
- ✘ Luonnon monimuotoisuuden katoamisen perimmäisenä syynä on ihmisten kestämatön toiminta
- ✘ Uusien luonnonvarojen kysyntä kiihdyttää metsäkatoa, muokkaa maankäytön tapoja ja tuhoaa luonnollisia elinympäristöjä kaikkialla maailmassa

Tärkein syy ilmasto- ja ekologisen kriisin taustalla ovat tuotannon ja kulutuksen kestäättömät rakenteet.

Sillä talousmallilla, jossa suunnitellaan, tuotetaan, käytetään ja heitetään pois sen sijaan, että tuotetta kierrätettäisiin tai käytettäisiin uudelleen, on kumulatiivinen vaikutus, joka on aiheuttanut tahattomia sivuvaikutuksia.

Kansainvälisen luonnonvarapaneelin mukaan **materiaalien, polttoaineiden ja elintarvikkeiden talteenotto ja jalostus aiheuttavat 90** prosenttia **luonnon monimuotoisuuden köyhtymisestä** ja puolet kasvihuonekaasuista.

Kulutuskeskeinen talousmallimme tarkoittaa usein sitä, että poliittiset syklit ja julkiset ja taloudelliset instituutiot keskittyvät lyhytaikaisiin huolenaiheisiin ja jättävät huomiotta pitkän aikavälin laajat seuraamukset.

Ilmastonmuutos vaikuttaa jo nyt luonnon monimuotoisuuden köyhtymiseen ja on vuorovaikutuksessa muihin sitä aiheuttaviin tekijöihin sekä pahentaa niitä. Se todennäköisesti lisää tulevaisuudessa myös muiden luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä aiheuttavien syiden vaikutusta. Nämä vaikutukset ovat vielä merkittävämpiä lämpötilan jatkaessa nousuaan.

Euroopassa luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pääsyy on maankäytön muuttuminen. Maanviljelyn ja metsänhoidon käytännöt ovat muuttuneet intensiivisemmiksi, sillä kemiallisia lisäaineita käytetään enemmän, peltojen väliin jätetään vähemmän tilaa eikä lajeja viljellä yhtä monipuolisesti kuin ennen. Vaihtelun puute johtaa esimerkiksi hyönteisten vähentymiseen, mikä taas johtaa lintujen vähenemiseen. Tuotantoon liittyvät tuet, jotka korostavat määrää laadun ja monipuolisuuden sijaan, vaikuttavat myös asiaan.

Kaupungit ja taajamat ovat myös kasvaneet valtavasti sulkien maaperää ja jättäen vähemmän tilaa luonnolle. Kun viljelysmaat ja kaupungit vievät tilaa luonnolta, seurauksena on luonnon monimuotoisuuden häviäminen. Monet kansalaiset ja yritykset eivät ole tietoisia siitä, kuinka pitkälti yhteiskuntamme on riippuvainen luonnon monimuotoisuudesta. BKT:n käyttäminen talouskehityksen pääasiallisena mittarina saattaa hämärtää sitä, kuinka paljon me vaikutamme ympäristöön.

Linkit

<https://sdg.iisd.org/news/global-outlook-highlights-resource-extraction-as-main-cause-of-climate-change-biodiversity-loss/>

https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/27518/GRO_2019_SPM_EN.pdf?sequence=1&isAllowed

Miten luonnon monimuotoisuus on yhteydessä ilmastonmuutokseen?

- ✘ Vaikutustensa suhteen globaali luonnon monimuotoisuus kriisi on yhtä paha asia kuin ilmastonmuutos.
- ✘ Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen ja ilmastonmuutos eivät ole vain yhteydessä toisiinsa – ne pahentavat toisiaan.
- ✘ Luonnon monimuotoisuuden suojeleminen ja ekosysteemien palauttaminen ovat erinomainen tapa torjua ilmastonmuutoksen vaikutuksia.

Ilmastonmuutos on katastrofaalisen huono asia. ESPAS:n eurooppalaisille instituutioille tekemän instituutioidenvälisen ennakoivan tutkimuksen mukaan ilmastoon liittyvät päätökset määrittävät taloutemme ja yhteiskuntamme tulevaisuuden lisäksi myös ihmiskunnan tulevaisuuden lajina.

Asioita huonontaa se, että ilmastokriisi vaikuttaa voimakkaasti luonnon monimuotoisuuteen. Sen lisäksi, että se vaikuttaa ihmisten hyvinvointiin, **ilmastonmuutos tekee ekosysteemeistä hauraampia** ja voimistaa muiden luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä aiheuttavien tekijöiden vaikutuksia. Näitä ovat esimerkiksi elinympäristöjen katoaminen ja pirstoutuminen, saastuminen, liikakäyttö ja haitalliset vieraslajit.

Ilmastonmuutos aiheuttaa jo nyt dramaattisia muutoksia napaseudun maisemiin maalla ja merellä sekä lisää maastopaloja. Nousevat lämpötilat puolestaan aiheuttavat kärsimyksiä luonnonvaraisille eläimille, kun napaseudun ympäristöt muuttuvat ja mantereet palavat. Meremme imevät yli 90 prosenttia ylimääräisestä lämmöstä, ja kun ne lämpenevät, niistä tulee karumpia meren eliöstölle ja ne vapauttavat enemmän hiiltä ilmakehään. Nousevien lämpötilojen seurauksena ruohotasangot ja savannit katoavat, aavikoituvat ja rappeutuvat nopeammin kuin mikään muu elinympäristö maailmassa.

Samaan aikaan luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen vaikuttaa ilmastoon negatiivisesti. Sen sijaan, että ekosysteemit säilöisivät hiiltä maaperään ja biomassaan, ne vapauttavatkin sitä takaisin ilmakehään. Metsäkato lisää hiilidioksidin määrää ilmakehässä, mikä edistää luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä.

Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen ja ilmastonmuutos ovat siis yhteydessä toisiinsa ja toisistaan riippuvaisia. Emme voi käsitellä luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä käsittelemättä ilmastonmuutosta, emmekä voi käsitellä ilmastonmuutosta käsittelemättä samalla luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä.

Toisaalta luonnon monimuotoisuuden sekä ekosysteemien säilyttämisellä ja palauttamisella voi olla elintärkeä vaikutus ilmastonmuutoksen ohjaamiseen. Jopa niin tärkeä, että 30 prosenttia ilmastonmuutoksen lieventämistavoitteistamme voitaisiin saavuttaa luontopohjaisilla ratkaisuilla, kuten metsien, maaperän ja kosteikkojen palauttamisella. Käyttäytymisen ja kulutustapojen muuttaminen, kuten lihan ylenmääräisen kulutuksen hillintä, vähentäisivät luonnon monimuotoisuuteen ja ilmastonmuutokseen kohdistuvia paineita.

”Global trends to 2030” (ESPAS 2019)

https://espas.secure.europarl.europa.eu/orbis/sites/default/files/generated/document/en/ESPAS_Report2019.pdf

Ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuuden häviäminen saman kolikon eri puolina:

https://wwf.panda.org/our_work/climate_and_energy/climate_nature_future_report/

Tietävätkö ihmiset tästä?

Tietoisuus luonnon monimuotoisuuden tärkeydestä on yhä vähäistä, mutta se kasvaa

Tutkimukset, kuten IPBES:n toukokuussa 2019 valmistunut ”Global Assessment on Biodiversity and Ecosystem Services” sekä televisio-ohjelmat, kuten Sininen planeetta -sarja, auttavat korjaamaan tasapainoa.

Toukokuussa 2019 julkaistussa, kaikissa jäsenvaltioissa tehdyssä Eurobarometri-kyselytutkimuksessa yli 27 000 ihmisestä 95 prosenttia oli samaa mieltä siitä, että meidän vastuullamme on huolehtia luonnosta ja että luonnosta huolehtiminen on keskeistä ilmastonmuutoksen pysäyttämisessä. Noin 93 prosenttia oli myös sitä mieltä, että terveys ja hyvinvointi perustuvat luontoon ja luonnon monimuotoisuuteen. Yhä useampi kansalainen on tietoinen luonnon ja ekosysteemien myönteisestä vaikutuksesta terveyteen ja elintarviketurvallisuuteen, ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen sekä muista hyödyistä.

Vaikka luonnon monimuotoisuuden liikevoima kasvaakin eri toimijoiden keskuudessa, kuten yrityksissä sekä hallitusten eri tasoilla ja kansalaisten keskuudessa, kaikki eivät vielä ole samaa mieltä siitä, että luonnon monimuotoisuuden köyhtymiseen suoraan ja epäsuoraan vaikuttavia tekijöitä on ohjattava kiireisesti.

Linkki Eurobarometriin

<https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/special/surveyky/2194>

IPBES-raportti <https://ipbes.net/news/ipbes-global-assessment-preview>

Miten voimme pysäyttää monimuotoisuuden häviämisen?

Tätä varten

- ✘ tarvitaan jyrkkiä leikkauksia hiilipäästöihin ja lisää käytettävissä olevia ratkaisuja
- ✘ Kiinassa ensi vuonna järjestettävässä CBD COP15 -kokouksessa on laadittava kunnianhimoinen kansainvälinen sopimus, kuten Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa on määriteltä
- ✘ tulevan, vuoden 2020 jälkeisen maailmanlaajuisen viitekehityksen luonnon monimuotoisuudelle on käännettävä kehitys nopeasti ja syvien muutosten avulla

Tutkijoiden mukaan seuraavat 10 vuotta ovat kriittisiä. Meidän on tehtävä suuria muutoksia elämän- ja liiketoimintatapoihimme, energiajärjestelmässämme ja maankäytössä sekä rakennusten, kaupunkien, liikenteen ja elintarvikkeiden käytössä, ja meidän täytyy päästä lähelle maaperän huonontumisen pysähtymistä vuoteen 2030 mennessä ja hiilineutraaliutta viimeistään vuoteen 2050 mennessä. Euroopan vihreän kehityksen ohjelma on EU:n vastaus tähän kriisiin.

Monia ratkaisuja on jo olemassa, mutta niitä täytyy käyttää laajemmin ja isommassa mittakaavassa. Meidän täytyy toteuttaa ne nopeasti, käyttää puhtaampia energianlähteitä, vähentää metsäkatoa, parantaa maankäyttöä ja vaihtaa kestävään maatalouteen.

Uudet CO₂-päästöt on leikattava ja hiilidioksidia on alettava poistaa ilmakehästä. Kasvien ja planktonin fotosynteesi on paras hiilidioksidinpoistotekniikkamme, joten ekosysteemejä tulisi suojella ja palauttaa ja niiden rappeutuminen pitäisi pysäyttää. Tarvitsemme muutoksen, jossa kukaan ei jää jälkeen, välttääksemme tilanteen, jossa ihmiset pelkäävät ehdotettuja toimenpiteitä enemmän kuin ilmastonmuutosta.

Jotta Eurooppa saavuttaa Kiinassa pidettävässä kokouksessa johtajan roolin, Euroopan täytyy vakuuttaa kumppaninsa siitä, että se toimii jo nyt luonnon monimuotoisuuden puolesta niin Euroopassa kuin sen ulkopuolella.

Huoli luonnon monimuotoisuudesta täytyy saada mukaan poliittiseen päätöksentekoon kaikilla tasoilla maanviljelystä ja maataloudesta kansallisiin energia- ja liikennesuunnitelmiin asti. Kulttuurimme ja taloutemme muuttaminen kestävämmäksi vaatii yhtenäistä ajattelua ja kokonaisvaltaista lähestymistapaa sosiaalipolitiikkaan.

Yritykset alkavat ymmärtää, että ne ovat riippuvaisia luonnonvaroista ravinnon, kuitujen ja rakennusmateriaalien saannissa. Ekosysteemit pölyttävät satoa, suodattavat vettä, auttavat jätteen hajottamisessa ja säätelevät ilmastoa. Luonnon häviäminen aiheuttaa yrityksille toiminnallisiin riskeihin, toimitusketjun jatkuvuuteen, vastuuriskeihin sekä maineen, markkinaosuuksien ja rahoituksen riskeihin liittyviä välittömiä kustannuksia.

Johtavat yritykset tunnistavat nämä riskit, mutta ymmärrys ei ole vielä yltänyt valtavirtaan, jossa ei usein tiedetä, että liiketoimintamallit ja materiaalihankinta ovat riippuvaisia luonnosta ja sen monimuotoisuudesta. Poliitiikan täytyy tarjota viitekehyksiä, jotka antavat yrityksille mahdollisuuden valita sellaisia kulutuksen ja tuotannon malleja, jotka tukevat luonnon monimuotoisuuden suojelua ja kestäväää käyttöä. Luonnon monimuotoisuutta tukeva lähestymistapa lisää asiakkaiden myönteistä suhtautumista ja luo uusia kaupallisia mahdollisuuksia kaikille.

Linkit

Euroopan vihreän kehityksen ohjelma https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-green-deal-communication_en.pdf

<https://www.newscientist.com/article/2201697-destruction-of-nature-is-as-big-a-threat-to-humanity-as-climate-change/#ixzz67LcfLAVb>

Onko olemassa hyviä esimerkkejä, joista voimme ottaa mallia?

Useat yritykset tunnistavat nykyään sen, että on tärkeää arvioida, arvostaa ja olla selvillä siitä, kuinka ne vaikuttavat luonnonpääomaan ja ekosysteemipalveluihin ja kuinka riippuvaisia ne ovat niistä. Yritykset ymmärtävät, että tämä voi auttaa niitä taloudellisten riskien arvioinnissa sekä tarjoaa niille kattavat kestävyysmittarit 2000-lukua varten.

Yritysten hyötyjä ovat

- ✘ liiketoimintamallien pitkäaikainen kannattavuus
- ✘ kustannussäästöt
- ✘ toiminnallisen tehokkuuden kasvaminen
- ✘ markkinaosuuden kasvaminen
- ✘ pääsy uusille markkinoille sekä uudet tuotteet ja palvelut
- ✘ ennustettavissa olevat, vakaat toimitusketjut
- ✘ paremmat suhteet osakkaisiin ja asiakkaisiin.

Suuret yritykset ovat aktiivisesti mukana luontopohjaisten ratkaisujen koalitiossa, joka syntyi Climate Action Summit -huippukokouksessa New Yorkissa vuonna 2019.

Euroopan talusjohtajat kehittävät menetelmiä mitataksaan vaikutuksiaan salkkutasolla.

Yritysten ja luonnon monimuotoisuuden foorumi sisältää joitakin tapaustutkimuksia Euroopasta: https://ec.europa.eu/environment/biodiversity/business/index_en.htm

On olemassa monia hyviä esimerkkejä, joita ympäristöpoliitikot voivat seurata. Tavoitteena olevat suojelutoimet ovat osoittautuneet usein tehokkaiksi Euroopassa. Iberianilves on esimerkiksi palannut sukupuuttokuoleman partaalta (52 yksilöstä vuonna 2002 on päästy 327 yksilöön vuonna 2014), ja Espanjassa iberiankeisarikotka on palautunut 30 parittelevasta parista 1970-luvulla yli 300 pariin vuonna 2011 – molemmat EU:n LIFE-rahaston avulla. Vuodesta 1992 EU:n LIFE-rahasto on tukenut yli 3 miljardia euroa luontohankkeisiin kaikkialla Euroopassa.

Lisää esimerkkejä löytyy Natura 2000 -palkinnoista

https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/awards/index_en.htm

Lisää esimerkkejä Life-ohjelmasta <https://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/index.cfm>

Jos tarvitset lisää esimerkkejä käynnissä olevista luontopohjaisista ratkaisuista Euroopassa, katso

<https://oppla.eu/nbs/case-studies>;

lisää esimerkkejä ympäri maailmaa löytyy osoitteesta <https://nature4climate.org/nbs-case-studies/>

Mitä Eurooppa tekee ongelman ratkaisemiseksi?

- ✘ Euroopan vihreän kehityksen ohjelma mahdollistaa tarvitsemamme kunnianhimoisen esityslistan
- ✘ Eurooppa johtaa kunnianhimoisen sopimuksen kampanjaa Kiinassa ensi vuonna
- ✘ Uusi EU:n strategia luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä vastaan on hyväksytty
- ✘ EU on suuri tukija ja lahjoittaja luonnon monimuotoisuuden suojelua koskevissa projekteissa ympäri maailmaa

Euroopan toimet luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseksi maanpinnalla ja sen alla sisältävät vuoden 2020 luonnon monimuotoisuusstrategian (Luonnonpääoma elämämme turvaajana: luonnon monimuotoisuutta koskeva EU:n strategia vuoteen 2020), **vuoden 2017 toimintasuunnitelman** sen toteuttamisen helpottamiseksi (Toimintasuunnitelma luontoa, ihmisiä ja taloutta varten) ja voimakasta lainsäädäntöä, kuten lintu- ja luontodirektiivit, vesipolitiikan puitedirektiivin, meristrategiadirektiivin ja suojeltujen alueiden Natura 2000 -verkoston.

Vaikka saavutukset luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseksi ovat olleet tähän mennessä rajalliset, tilanteen pitäisi muuttua, kun uusi strategia otetaan käyttöön.

Tuleva luonnon monimuotoisuusstrategia sisältää kunnianhimoisia ja realistisia sitoumuksia. Sen tärkeimmät elementit ovat luonnonsuojelun lisääminen, kunnianhimoisen luonnon ennallistamisen suunnitelma terveiden ekosysteemien palauttamiseksi sekä puitteet, jotka mahdollistavat kannusteet muutoksiin. Tavoitteena on kannustaa ekosysteemien ja niiden palveluiden integroimista kaikkiin taloudellisiin toimintoihin periaatteella ”älä vahingoita” luonnon monimuotoisuutta ja ilmastoa.

Eurooppa tähtää siihen, että maailman johtajat sopivat kunnianhimoisesta, globaalista viitekehystä luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi. Se tulee vastaamaan Pariisiin 1,5 asteen tavoitetta. Tässä biodiversiteettisopimuksen 15. kokouksessa (CBD COP 15) tarkastellaan nykyisten luonnon monimuotoisuuden tavoitteiden edistymistä ja nostetaan tavoitteiden tasoa seuraaviksi kymmeneksi vuodeksi.

Kansalliset sitoumukset tavoitteiden saavuttamiseksi, vakaa strategian valvonta- ja arviointimekanismi sekä riittävät vaiheet rahoitusta ja kapasiteetin kehittämistä varten tukevat yleistä tavoitetta. Sopimuksen pitäisi myös sisältää kunnianhimoisia ja mitattavissa olevia tavoitteita luonnon monimuotoisuuden tilan, sen köyhtymisen aiheuttavien tekijöiden sekä tärkeiden mahdollistajien kuten rahoituksen ja paremman tiedon käsittelemiseksi.

Osana vihreän kehityksen ohjelmaa Eurooppa on jäsenmaissaan vakaasti sitoutumassa kolmeen uuteen luonnon monimuotoisuusstrategian prioriteettiin, joita ovat luonnon monimuotoisuuden suojeleminen lisävahingolta, vahinkojen poistaminen niiden jo tapahduttua ja sen varmistaminen, että huoli luonnon monimuotoisuudesta on keskeinen osa kaikilla muilla asiaankuuluvilla politiikan alueilla.

Kansainvälisesti EU on luonnon monimuotoisuuden suojelemisen ja luonnonvarojen kestävä käytön suuri tukija. Se varaa vuosittain yli 350 miljoonaa euroa kehittyvien maiden luonnon monimuotoisuuden ohjelmiin, jotka on tarkoitettu luonnon monimuotoisuuden tukemiseen ja luonnon monimuotoisuuden valtavirtaistamiseen muilla sektoreilla. Esimerkiksi vuonna 2018 EU oli mukana rahoittamassa 66:ta projektia 27 valtion alueella Saharan eteläpuolisessa Afrikassa.

Euroopalla on pitkäaikainen tavoite pysäyttää maailmanlaajuinen metsäkato viimeistään vuoteen 2030 mennessä ja vähentää trooppisten metsien hävittämistä 50 prosenttia vuoteen 2020 mennessä. EU:n vapaakauppasopimuksissa on kauppaa ja kestävä kehitystä käsittelevät kappaleet, jotka sisältävät luonnonsuojelua, ilmastonmuutosta, luonnon monimuotoisuutta ja metsiä koskevat säännökset, mukaan lukien vaatimus sen varmistamisesta, että sopimuksia, kuten Pariisin sopimusta ja biodiversiteettisopimusta, toteutetaan tehokkaasti.

Linkit

Euroopan vihreän kehityksen ohjelma

https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

EU:n luonnon monimuotoisuusohjelma <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52011DC0244>

[Natura 2000 -verkosto](https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm) – https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm

[EU nature legislation](https://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/index_en.htm) – https://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/index_en.htm

EU:n toimintasuunnitelma

https://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/action_plan/communication_en.pdf

Joitakin Euroopan kehitysprojekteja https://ec.europa.eu/europeaid/projects-ground_en

Mitä voin itse tehdä?

- ✘ Puhu luonnon monimuotoisuuden häviämisestä.
- ✘ Tarkkaile luonnonvarojen käyttöäsi.
- ✘ Liity kampanjaan saadaksesi lisätietoa ja auttaaksesi näiden ajatusten levittämisessä.

Älä vaivu epätoivoon – ala toimia! Jos aloitat pienistä asioista, on helpompaa edetä kunnianhimoisempiin vaiheisiin. Aloita puhumalla näistä ongelmista perheesi ja ystäväsi kanssa. Ota ne puheeksi töissä ja koulussa. Tutkimukset osoittavat, että tarvitaan vain pieni määrä omistautuneita ja rauhanomaisia henkilöitä saamaan aikaan suuria sosiaalisia muutoksia – joskus vain 3,5 prosenttia!

Aiheuta paineita poliitikoille – kirjeillä ja sähköposteilla voi olla suuri vaikutus.

Mahdollisuuksia on runsaasti. Aloita ajattelemalla omaa hiilijalanjälkeäsi ja sitä, mitä voit tehdä sen pienentämiseksi. Eristä kotisi, arvioi energianlähteesi uudelleen ja suosi kestäviä kuljetusmuotoja. Ajattele ostamiasi vaatteita, mitä niistä tarvitset oikeasti ja täytyykö niiden olla uusia. Ajattele lomiasi: vietätkö mieluummin aikaa yhdessä paikassa sen sijaan, että käyt useissa paikoissa? Ja ajattele rahojasi: käyttääkö pankki sijoitustasi ympäristön kannalta vastuullisella tavalla?

Etsi tuotteita ja palveluja, joille on annettu EU:n ympäristömerkki. Tämä tunnus ympäristöerinomaisuudesta myönnetään tuotteille ja palveluille, jotka täyttävät korkeat ympäristöstandardit koko elinkaarensa aikana.

Kun ostat elintarvikkeita, suosi paikallisia tuotteita ja sesonkiraaka-aineita. Siten pienennät kuljetuksesta ja säilytyksestä aiheutuvia piileviä CO₂-päästöjä. Ja jos voit, osta luomua. Luomuruoassa on vähemmän torjunta-aineita kuin muussa ruoassa, se on yleensä tuoreempaa, koska se on paikallisesti hankittua, ja se on ympäristöystävällisempää, koska luomutilat ovat luonnostaan kestävämpiä. Ja harkitse lihansyönnin vähentämistä – tasapainoinen ruokavalio on ympäristöystävällisempi.

Ajattele kulutustottumuksiasi. Suurin osa luonnon monimuotoisuuden köyhtymisestä voidaan jäljittää takaisin tarpeeseemme käyttää neitseellisiä raaka-aineita, kuten puutavaraa ja tekstiilejä. Oletko osa ongelmaa? Jos suosit neljää r:ää – refuse, reduce, repair, recycle (kieltäydy, vähennä, korjaa ja kierrätä) – autat jo taistelussa luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä vastaan.

Linkit

https://ec.europa.eu/clima/citizens/tips_en

https://ec.europa.eu/environment/nature/info/pubs/docs/brochures/biodiversity_tips/en.pdf

UNEP:n kestävän asumisen kampanja

<https://medium.com/disruptive-design/introducing-the-anatomy-of-action-a-unep-x-unschool-collaboration-to-activate-sustainable-986f2ec847e0>

